

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 28 april 1934 kl. 3 e. m.

Riksdagens andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande nr 6 i anledning av väckt motion angående förbättrande av landskommunernas räkenskapsväsen.

I en inom andra kammaren väckt, till dess femte tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 369, (likalydande med nr 196 i första kammaren) har herr Olsson i Staxäng m. fl. hemställt, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t an hålla om utredning och förslag till anordningar i syfte att förbättra landskommunernas räkenskapsväsen.

Motionen syftar till en bättring av landskommunernas ofta bristfälliga räkenskapsväsen. Däri framhålles de kommunala förtroendemännens mången gång bristande kompetens för vederbörande uppdrag. Frånvaron av effektiv kontroll har varit en bidragande orsak till oegentligheter vid de kommunala förvaltningsorganen, vare sig i form av medvetet brottsliga manipulationer eller såsom klandervärt åsidosättande av det allmännas bästa på grund av bristande intresse eller förmåga. Trots vidtagna förbättringar av kommunallagarna från senare år lämna understundom förhållandena ännu rum för allvarliga anmärkningar. Åsyftade förbättringar hava ännu ej kunnat konstateras på alla håll. Stora förluster uppkomma genom kommunalförvaltningens bristande effektivitet och genom det ofta underhålliga bokförings- och räkenskapsväsendet. Motionärerna styrka sitt omdöme med siffror, som emellertid ej göra anspråk på fullständighet. Bland brister, som starkast göra sig gällande, framhålla motionärerna en oenhetlig, oöverskådlig och otydlig budget, vari ibland upptagas anslag utan tillräcklig grund. I fråga om räkenskaperna anmärkes, att ofta endast kassaräkenskaper föras men icke alltid huvudbok eller inventariebok, att revisionsberättelse ofta är för intetsägande i fråga om förvaltningsresultat samt att revisorerna ej heller alltid äro tillräckligt kvalificerade för sin uppgift. Under erkännande, att många kommuner äga en oklanderlig bokföring och kontroll, framhålla motionärerna, att det hittillsvarande systemet likväl icke alltid förmått hålla måttet, sedan den kommunala förvaltningsapparaten svällt ut till det omfång, som den i närvarande stund har. Motionärerna anse sig ej kunna utan närmare utredning avgöra vilka åtgärder skulle för minsta kostnad lämna bästa resultat i fråga om det kommunala räkenskapsväsendet men föreslå såsom ett exempel härutinnan en föreskrift om kassabokens avslutande månadsvis. Vidare vore det enligt motionärerna önskvärt att enkla och enhet-

liga direktiv utfärdades för förändret av kommunernas räkenskaper och upp-
görandet av den kommunala budgeten. För de fall, där för revisionsuppdrag
lämpliga personer ej funnes att tillgå, syntes ökad effektivitet kunna vinnas
genom anlåtande av konsulterande revisorer såsom biträden till de kommun-
valda revisorerna. Motionärerna erinra slutligen om ett på senare tid fram-
kommet förslag om skapande av för kommunerna gemensamma bokförings-
centraler, på vilka räkenskapernas förande kunde — dock med behörigt be-
aktande av kommunernas självständighet — överlåtas.

*Inhämtade
yttranden.*

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande från
riksräkenskapsverket, varjämte utskottet från Svenska landskommunernas
förbund mottagit en skrivelse i frågan jämte förslag till formulär för olika
slag av kommunal bokföring (se bil. A—B). För innehållet i berörda båda
yttranden skall utskottet här nedan lämna en kortfattad redogörelse.

*Riksräken-
skapsverket.*

Riksräkenskapsverket erinrar om att under senare år såväl det statliga
som vissa grenar av det kommunala budgets- och räkenskapsväsendet varit
föremål för utredning. Beträffande särskilt landskommunerna hade ett fler-
årigt utredningsarbete pågått inom Svenska landskommunernas förbund,
åsyftande i första hand att vinna ökad överskådlighet och enhetlighet ifråga
om budgetuppställning samt inkomst- och utgiftsredovisning. Ett genom-
förande för landskommunernas del av ett fullt enhetligt budget- och räkens-
kapsväsen vore uppenbarligen förenat med betydande svårigheter, och en
reglering av ett sådant system genom utfärdande av för samtliga hithörande
kommuner bindande föreskrifter torde ej heller leda till målet, såframt icke
förutsättningar samtidigt tillskapades för en effektiv kontroll av föreskrif-
ternas efterlevnad. Svårigheterna att ernå en mera rationell ordning återgå
till väsentlig del på att ifrågavarande arbetsuppgifter regelmässigt handhavas
såsom förtroendeuppdrag av personer, vilka mången gång sakna nödig in-
sikt i modern bokföring. Enkla och klara regler för landskommunernas bud-
get- och räkenskapsväsen borde därför uppställas och landskommunernas
förtroendemän lämnas all den ledning och allt det stöd, som de vore i behov
av. Ämbetsverket framhåller, hurusom den med motionen avsedda frågans
tillfredsställande lösning vore av betydelse icke allenast för kommunerna
själva utan — med hänsyn till de stora statsbidrag, som för olika förvalt-
ningsuppdrag utgå till kommunerna — ett omedelbart statsintresse. Den
växande omfattning, i vilken staten lämnar finansiellt stöd åt skattetyngda
kommuner, framhävde ytterligare vikten av att kommunernas budget- och
räkenskapsväsen så utformades, att säkra hållpunkter för bedömandet av
de olika kommunernas finansiella ställning kunde erhållas. Större enhetlig-
het i kommunernas budget- och räkenskapsväsen skulle ock medföra ökade
möjligheter till förbättring av den kommunala finansstatistiken. Riksräken-
skapsverket fann vägande skäl tala för att genom statens försorg en allsidig
utredning komme till stånd rörande de frågor, som omhandlades i föreva-
rande motion.

*Sv. Lands-
kommuner-
nas för-
bund.*

Förbundet medgav, att motionärerna onekligen berört en svaghet i den
kommunala förvaltningen, för vars avhjälpande effektiva åtgärder borde
vidtagas. Det gällde emellertid ett ömtåligt område, där icke allt så lätt reg-
lerades genom föreskrifter. Även det mest tekniskt fulländade system ute-

slöte icke möjlighet till falsarier. Att man ej velat genom författningsbestämmelser fastställa visst system för räkenskaperna eller binda revisorerna vid bestämd instruktion torde hava haft sin grund bland annat i hänsyn till kommunernas självbestämningssätt och deras skiftande storlek samt förtroendemännens olika förutsättningar för mer eller mindre vidlyftiga bokföringssystem. Vad som kunde göras utöver föreskrifterna i 1930 års kommunallagar hade påtagligen ansetts böra ske genom upplysningsverksamhet. Sådan hade också bedrivits av förbundet alltsedan dess uppkomst genom föredrag, uppsatser, till kommunerna avgivna promemorior o. s. v. Parallellt med sin upplysningsverksamhet hade förbundet låtit upplägga ändamålsenliga bokföringsböcker för olika kassor och ändamål att tjäna såsom praktiskt arbetsmaterial. Dessa skilda slag av räkenskapsböcker, som uppställts i anslutning till statistiska centralbyråns formulär för uppgifter till den kommunala finansstatistiken, kunde tjäna till underlag för redovisningen enligt såväl enkelt som dubbelt bokföringssystem. Med konsultationer och bidrag vid revisionsuppdrag genom kvalificerade personer hade förbundet efter avtal tillhandagått. Den huvudsakliga bristen på upplysningsverksamhetens område vore avsaknaden av en allmänt tillgänglig redogörelse för de principer, efter vilka landskommunernas utgifts- och inkomststat borde uppgöras, samt praktiska exempel på de kommunala räkenskapernas uppställning. Förbundet hade emellertid en dylik handledning under utarbetande. Skulle motionärernas avsikt vara att få ett för frivillig anslutning acceptabelt bokföringssystem framlagt, torde denna önskan bliva tillgodosedd genom detta snart tillgängliga arbete. Men om meningen med motionen vore att få ett enhetligt förslag utarbetat, som genom lagstiftning skulle göras obligatoriskt inom landskommunerna, ställde sig saken annorlunda. Då emellertid många skäl talade mot en dylik lagstiftning och förbundet tidigare uttalat sig däremot, kunde förbundet icke heller nu biträda ett förslag, som ginge ut på att staten skulle fastställa ett bestämt bokföringssystem för landskommunerna.

Tanken på konsulterande revisorer vore beaktansvärd. En på frivillighetens väg vidtagen åtgärd till införande av konsulterande revisorer vore genomförbar utan kränkande av den kommunala självstyrelsen. Kostnadsfrågan beträffande dylik revision erbjöde dock ännu vissa olösta spörsmål. Statsunderstöd åt förbundet skulle medverka till frågans lösning efter linjer som redan upplagts av förbundet. I vad förslaget avsåg kommunala bokföringscentraler vore det knappast genomförbart annat än i samband med en konsultationsverksamhet. Ett obligatoriskt införande åter av sådana centraler förefölle förbundet nästan att vara ogenomförbart med den nuvarande kommunala organisationen, därjämte oproportionerligt betungande ur ekonomisk synpunkt och slutligen ej heller påkallat av något verkligt behov.

För egen del får *utskottet* anföra följande:

Utskottet.

Med motionärerna delar utskottet uppfattningen, att ett rationellt ordnat bokförings- och räkenskapsväsen i den kommunala förvaltningen är av utomordentlig betydelse, såväl för kommunerna själva och deras skattedragande medlemmar som ock för landet i sin helhet med hänsyn till de avsevärda statsbidrag, som för närvarande utgå till uppehållande av skilda grenar av kommunernas verksamhet. En förbättring torde visserligen hava in-

trätt med bestämmelserna i 1930 års kommunallagar beträffande revisionen, men ännu återstår säkerligen mångt och mycket att fullkomna, innan det kommunala räkenskapsväsendet kan sägas hava blivit rationellt ordnat. Den viktigaste förutsättningen härför synes vara genomförandet av ett enhetligt, överskådligt och lätt användbart bokföringsystem, som möjliggör en både sakligt och siffermässigt grundlig kontroll. Vissa uppslag hava av motionärerna själva angivits, andra åter hava framlagts uti de ovan refererade utlåtandena. Jämväl ytterligare synpunkter på bokföringsväsendet och kontrollen kräva, om ock ur annan synpunkt, beaktande, såsom den omfattande och mången gång komplicerade finansstatistikens krav samt frågan om rationellt ordnad garanti för medel, som omhänderhavas för kommuners räkning. De synnerligen skiftande förhållandena inom olika kommuner ävensom nödig hänsyn till den självstyrelse, som gällande lag tillförsäkrat dessa, göra realiserandet av motionärernas önskemål till en ömtålig uppgift. En allsidig och grundlig utredning av målsmän för kommunernas och statens intressen samt personer, förtrogna med kommunalförvaltning och räkenskapsväsen i allmänhet, bör därför föregå vidare åtgärder i denna betydelsefulla fråga.

Under åberopande av vad utskottet här ovan anfört får utskottet hemställa,

att andra kammaren måtte för sin del besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till anordningar i syfte att förbättra landskommunernas räkenskapsväsen.

Stockholm den 17 april 1934.

På utskottets vägnar:

OTTO WALLÉN.

Närvarande: herrar Wallén, Jacobsson, Hällgren, Fält, Johansson i Djursnäs, Hansson i Vännäsby, Englund, Nilsson i Steneberg, Gustafson i Dädesjö* och Werner i Höjen*.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Bil. A.

Till Riksdagens andra kammars femte tillfälliga utskott.

Kungl. Maj:t har den 9 februari anbefallt riksräkenskapsverket avgiva yttrande över en till riksdagens andra kammars femte tillfälliga utskott hänvisad motion, II: 369, angående förbättrande av landskommunernas räkenskapsväsen.

Vid avgivandet av det sålunda infortrade yttrandet vill riksräkenskapsverket till en början erinra därom, att under senare år såväl det statliga som vissa grenar av det kommunala budget- och räkenskapsväsendet varit föremål för utredning. Vad angår statsbudgeten, hava sålunda statskontoret och riksräkenskapsverket efter anbefallning av Kungl. Maj:t verkställt utredning samt i ett den 1 september 1933 dagtecknat första utlåtande framlagt förslag till ändrad uppställning av riksstatens utgiftssida, vilken fråga därefter i en den 9 mars 1934 avlåten proposition underställts riksdagens prövning. För landstingens vidkommande har Svenska landstingsförbundets bokföringskommitté i ett den 14 oktober 1933 dagtecknat betänkande framlagt förslag angående enhetligt budget- och räkenskapsväsen, vilket förslag för närvarande är föremål för övervägande inom landstingsförbundet. För enhetligt ordnande av städernas budget- och räkenskapsväsen har utredning verkställts av en av Svenska stadsförbundet tillsatt kommitté, som i betänkande den 10 januari 1930 framlagt förslag i ämnet, vilket förslag sedermera vunnit tillämpning i ett flertal av landets städer. Beträffande slutligen landskommunerna har ett flerårigt utredningsarbete pågått inom Svenska landskommunernas förbund. På samtliga angivna områden hava reformsträvandena i första hand åsyftat att vinna ökad överskådlighet och enhetlighet i fråga om budgetuppställning samt inkomst- och utgiftsredovisning.

Ett genomförande för landskommunernas del av ett fullt enhetligt budget- och räkenskapssystem är uppenbarligen förenat med betydande svårigheter. Det stora antalet landskommuner läser i och för sig utgöra hinder för åstadkommande på frivillighetens grund av den samverkan mellan de olika kommunala enheterna, som för vinnande av angivna syfte vore erforderlig. En reglering av landskommunernas budget- och räkenskapsväsen genom utfärdande av för samtliga hithörande kommuner bindande föreskrifter torde ej heller leda till målet, såframt icke förutsättningar samtidigt tillskapas för en effektiv kontroll av föreskrifternas efterlevande.

Svårigheterna att på förevarande område åstadkomma en mera rationell ordning äro till väsentlig del att återföra på det förhållandet, att de med landskommunernas budget- och räkenskapsväsen förbundna arbetsuppgifterna regelmässigt handhavas såsom förtroendeuppdrag och att de ifrågakommande förtroendemännen, såsom ock i den remitterade motionen med skärpa framhållits, ofta sakna nödig insikt i modern bokföring ävensom tid och intresse för att på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina krävande uppdrag. Under sådana omständigheter är det en angelägenhet av stor vikt, att möjligast enkla och klara regler för landskommunernas budget- och räkenskapsväsen uppställas och att landskommunernas förtroendemän lämnas all den ledning och allt det stöd, som för hithörande arbetsuppgifters rätta bedrivande må erfordras.

Att frågan om landskommunernas budget- och räkenskapsväsen erhåller en tillfredsställande lösning är av betydelse icke allenast för kommunerna själva. Med hänsyn till de stora statsbidrag, som för olika förvaltningsuppgifter utgå till kommunerna, har staten ett omedelbart intresse av att kommunernas finansförvaltning i nu omhandlade avseende ordnas efter rationella grunder. Den växande omfattning, i vilken staten lämnar finansiellt stöd åt skattetyngda kommuner, framhäver ytterligare vikten av att kommunernas budget- och räkenskapsväsen så utformas, att säkra hållpunkter för bedömandet av de olika kommunernas finansiella ställning

kunna erhållas. Större enhetlighet i kommunernas budget- och räkenskapsväsen skulle ock medföra ökade möjligheter till förbättring av den kommunala finansstatistiken.

Ur ovan angivna synpunkter har riksräkenskapsverket funnit vägende skäl tala för, att genom statens försorg en allsidig utredning kommer till stånd rörande de frågor, som omhandlas i den till ämbetsverket remitterade motionen.

Stockholm den 13 mars 1934.

ERIK STRIDSBERG.

P. S. Runemark.

Bilaga B.

Till Riksdagens andra kammares femte tillfälliga utskott.

Då Svenska landskommunernas förbund lämnats tillfälle att yttra sig över en i Andra kammaren väckt motion nr 369 angående förbättrande av landskommunernas räkenskapsväsen får förbundets styrelse anföra följande.

Onekligen beröra motionärerna här en svaghet i den kommunala förvaltningen, för vars avhjälpande effektiva åtgärder böra vidtagas. Medelsförvaltningen är emellertid — det bör observeras — ett ömtåligt område, där icke allt så lätt regleras genom föreskrifter och bestämmelser i lag eller författning, och även det i tekniskt avseende mest fulländade system utesluter icke möjlighet till falsarier. Intresset för åtgärder mot de ofta återkommande förskingringarna av kommunala medel har under de senaste årtiondena varit stort. En mängd förslag härom hava under olika tider framkommit och frågan har vid flera tillfällen varit uppe till prövning såväl inom regeringen som i riksdagen, och de vid 1930 års riksdag antagna kommunallagarna gävo betydelsefulla föreskrifter om medelsförvaltningen.

Statsmakterna ha emellertid vid behandling av dessa angelägenheter icke velat inlåta sig på att giva detaljerade föreskrifter för själva räkenskapsföringen eller att fastställa regler eller instruktioner för kassakontroll och revision. Det har icke ansetts lämpligt att genom författningsbestämmelser fastställa visst system för räkenskaperna eller binda revisorerna vid bestämd instruktion. Hänsynen till kommunernas självbestämmanderätt och till deras skiftande storlek och förtroendemännens olika förutsättningar för mer eller mindre vidlyftiga bokföringssystem, hava sannolikt utgjort några av anledningarna härtill.

Vad som borde göras utöver föreskrifterna i 1930 års kommunallagar har påtagligen ansetts böra ske genom upplysningsverksamhet och på frivillighetens väg. De olika kommunala förbunden ha också inriktat sin verksamhet i enlighet härmed. Då motionen uteslutande avser förhållandena inom landskommunerna, förbigå vi här vad som av de andra kommunalförbunden åtgjorts beträffande medelsförvaltningen och räkenskapsväsendet i städerna, vägdistriktet och landstingskommunerna, — vilket för övrigt för ut-

skottet torde vara välbekant — och skola blott redogöra för de åtgärder landskommunernas förbund vidtagit i saken.

Alltifrån Svenska landskommunernas förbunds tillkomst har förbundet arbetat på förbättring av medelsförvaltningen inom kommunerna. Förbundet har drivit en omfattande upplysningsverksamhet i vad det gällt medelsförvaltningen i allmänhet och speciellt vad det gällt budgetsuppställning, räkenskapsföring, kassakontroll och revision.

Detta har skett genom föredrag, uppsatser i förbundets tidskrift, genom speciella promemorior, som utsänts till kommunerna, och på annat sätt.

Sålunda ha vid de 27 kommunalkurser, förbundet anordnat i skilda län, 3 å 4 föredrag hållits vid varje kurs rörande medelsförvaltning och revision. En specialkurs anordnades 1930 och pågick under en vecka, vilken ägnades uteslutande åt frågor rörande kommunernas medelsförvaltning, räkenskapsföring, kassakontroll och revision. De promemorior, som förbundets centralbyrå utsänt till kommunerna och vid behov tillhandahåller, ha ofta rört speciella, vid olika tider aktuella spörsmål. Såsom exempel på sådana hänvisas till några till utskottet överlämnade exemplar av promemorior, vari behandlas medelsförvaltningsfrågor.

Det lär inte kunna förnekas, att förbundets upplysningsverksamhet även på förevarande område haft stor betydelse för våra landskommuner. Och även om stora brister ännu vidlåda räkenskapsväsendet i många kommuner, så har tillståndet dock väsentligt förbättrats. Det förhållandet, att förskingring av kommunala medel förekommer, är icke enbart beroende på svagheter i bokföringssystemet eller okunnighet hos bokförare. De största förskingringarna hava snarare förekommit i kommuner med skickliga räkenskapsförare och ett tekniskt fulländat bokföringssystem.

Otvivelaktigt är också att förbundets upplysningsverksamhet bidragit till ökad skärpa i revisionen och kassakontrollen, så att förekommande förskingringar lättare uppdagats.

Parallellt med denna upplysningsverksamhet och i syfte att till förtroendemännen tillhandahålla praktiskt arbetsmaterial, har förbundets blankettförlag upplagt ändamålsenliga bokföringsböcker för olika kassor och ändamål. Sålunda finnas kassaböcker för kommunalnämnd, för fattigvårdsstyrelse i kommuner med och utan ålderdomshem, för barnavårdsnämnd, skolstyrelse och skolråd, kyrkoråd, kommunalförbund för ålderdomshem och för polisväsendet, för municipalsamhälle och centraliserad medelsförvaltning genom kommunalkontor. Därjämte finnas en del hjälpböcker och kortsystem, såsom avräkningsbok över oredovisade restantier, avräkningsbok för lärarpersonalens avlöning, skuldbok m. fl. (Några provark av desamma ställas till utskottets förfogande.)

Desa räkenskapsböcker äro med sina kolumnrubriker uppställda i anslutning till statistiska centralbyråns formulär för uppgifter till den kommunala finansstatistiken och torde fylla de anspråk, som rimligen kunna ställas på den kommunala bokföringen. De kunna tjäna till underlag för redovisningen enligt såväl enkelt bokföringssystem som dubbelt.

Genom förbundets centralbyrå har ett stort antal konsultationer i bokföring och revision ägt rum och byrån har genom egna tjänstemän och andra kvalificerade personer, med vilka förbundet avtalat, ute i kommunerna biträtt direkt med revisionsuppdrag.

Vad som ännu saknas i denna verksamhet att på upplysningens väg bringa största möjliga ordning i den kommunala medelsförvaltningen är

en allmänt tillgänglig redogörelse för de principer, efter vilka landskommunernas utgifts- och inkomststater böra uppgöras, samt praktiska exempel på de kommunala räkenskapernas uppställning.

Inom förbundets centralbyrå ha omfattande förarbeten vidtagits för åstadkommande av en sådan handledning. Utom formulär till de kassaböcker, som föras till försäljning å förbundets förlag, ha exempel på bokslut uppgjorts. Härvid har följts den principen att bokföringen inte skulle göras onödigt vidlyftig men likväl fylla anspråken på ordning och reda i redovisningen. I sådant syfte ha tvenne exempel på räkenskapernas avslutning utarbetats. Dels ett enligt s. k. enkelt bokföringssystem och dels ett enligt dubbel bokföring. Dessa exempel föreligga i korrektur. Efter ytterligare en överarbetning av desamma och utarbetande av text härtill kommer detta arbete att utgivas i tryck och genom förbundets förlag bliva tillgängligt i den allmänna bokhandeln.

Huruvida detta arbete kommer att fylla de anspråk, som motionärerna med sin motion ställt, undandar sig givetvis varje omdöme. Å ena sidan framgår det icke fullt klart vad motionärerna avse med sitt yrkande. Skulle motionärernas avsikt vara att få ett för frivillig anslutning acceptabelt bokföringssystem framlagt, torde detta behov bli tillgodosett genom det från centralbyrån snart tillgängliga arbetet. Men om meningen med motionen är att få ett enhetligt förslag utarbetat, som genom lagstiftningen skulle göras obligatoriskt inom landskommunerna, ställer sig saken annorlunda.

Då emellertid många skäl tala mot en dylik lagstiftning och förbundet tidigare uttalat sig häremot, kan förbundet icke heller nu biträda ett förslag, som ginge ut på att staten skulle fastställa ett bestämt bokföringssystem för landskommunerna.

Motionärerna ha jämväl i sin motivering ifrågasatt en del åtgärder, som borde övervägas i detta sammanhang, avseende dels anställandet av konsulterande revisorer, som stode till kommunernas förfogande, och dels att skapa bokföringscentraler, till vilka skulle överlätas räkenskapernas förande.

Beträffande tanken på konsulterande revisorer kan denna vara nog så beaktansvärd. Givetvis kan det förekomma fall, då behov av en på det kommunala förvaltningsområdet sakkunnig revisor är förhanden. De erfarenheter förbundet har på området bestyrka detta antagande. Frågan blir då, huru en sådan anordning borde åstadkommas på lämpligaste sätt.

Att genom statsmakternas åtgärder skaffa dylika konsulenter förefaller icke tilltalande. Härigenom skulle dessa få en officiell ställning och bilda ett statligt organ för biträde åt den kommunala förvaltningen. En sådan anordning skulle, såsom förut antytts, utgöra en avvikelse från statsmakternas hittills intagna ståndpunkt till den kommunala självstyrelsen. Där emot skulle en på frivillig väg vidtagen åtgärd till införande av konsulterande revisorer vara genomförbar utan kränkande av den kommunala självstyrelsen.

Detta synes lättast kunna åstadkommas genom en fortsättning på den av förbundet redan begynta verksamheten. Som tidigare anförts, har förbundet börjat alltmer anlitas för revisionsuppdrag och konsultation i bokföringsfrågor. Någon större omfattning har dock denna uppgift icke tagit utan har huvudsakligen kunnat tillgodoses genom byråns ordinarie personal. Det har dock varit ifrågasatt att organisera denna verksamhet genom speciellt härför anställda konsulenter. Svårigheten är dock att ge dessa personer jämn sysselsättning året om. Saken har dock kommit i ett något annat

läge genom den lagändring, som genomfördes med 1930 års kommunallag, enligt vilken revisorerna äga att när som helst inventera kommunens kassor och taga del av räkenskaperna.

En dylik organisation av revisionen skulle emellertid bli åtskilligt kostsam. Det får dock icke anses uteslutet, att densamma kunde genomföras under frivillig medverkan från kommunerna. Kommunalstämmorna och fullmäktige äro givetvis intresserade för en god kontroll, om en sådan kan tillhandahållas kommunen utan alltför stora kostnader.

Utän att här kunna skissera någon utförlig organisationsplan för en konsulterande räkenskaps- och revisionsverksamhet förefaller det icke uteslutet att en sådan borde kunna åstadkommas genom samverkan mellan landskommunernas förbund och statsmakterna, vilket då enklast torde kunna ske genom att staten lämnar ekonomiskt stöd för ändamålet.

Vad åter det framkastade förslaget om bokföringscentraler för de kommunala räkenskapernas förande beträffar, förefaller detta knappast vara genomförbart annat än i samband med en konsultationsverksamhet. De anställda konsulenterna skulle givetvis kunna biträda med bokslut och giva vägledande anvisningar härför. Men att obligatoriskt införa kommunala bokföringscentraler förefaller nästan att vara ogenomförbart med den nuvarande kommunala organisationen. Det skulle jämväl ur kostnadssynpunkt bli oproportionerligt betungande och kan för övrigt icke anses vara av behovet påkallat, alldenstund flertalet landskommuner har för räkenskapsföringen fullt kvalificerat folk.

Det kan jämväl erinras om de möjligheter som i detta avseende stå kommunerna till buds genom att vissa banker visat sig villiga att åtaga sig kommunernas kassarörelse och bokföring.

Stockholm den 11 april 1934.

Å Styrelsens för Svenska landskommunernas förbund vägnar:
SV. BENGTTSSON.

J. A. Zander.